І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 180. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го ВЕРЕСНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 25, 1964 No. 180. VOL. LXXI.

ВІДПОВІДАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ СИЛИ МОЖЕ ВРЯТУВАТИ СВІТ — ТВЕРДИТЬ ГОЛДВОТЕР

Даллас, Тексас. — Республіканський кандидат на президента сенатор Беррі Голдвотер, промовляючи 23-го вересня на Конвенції Американського Леґіону, твердив, що відповідальне використання американської збройної сили може бути ключем до „розумної розв'язки" справи так званої холодної війни. Це могло б статися без загального атомового знищення і без того, щоб комуністи запанували в світі. Присутні делегати приймали Голдвотера дещо холодніше, як це діється в інших місцевостях в південних стейтах. Сенатор Голдвотер казав, що найбільшою і найнепризнмішою тепер проблемою — це війна проти комунізму. Але він зараз же додав, що не треба гадати, що ця холодна війна має тривати вічно, бо не можна її розумно закінчити. Арізонський сенатор не подав ясного пляну, що треба зробити, щоб закінчити холодну війну. Він тільки твердив, що треба розумно використати теперішню американську збройну могутність, чого не робить теперішній демократичний уряд, який старається бути приятелем комуністичних держав, але ця теорія не діє, і холодна війна триває. Комуністів можна приборкати або дійсним вжиттям збройної сили, як це було в Кореї, або погрозою, що збройна сила буде використана проти них. „Ми потребуємо волі бути сильними", — казав Голдвотер. Теперішнє приятелювання з комуністами може довести до війни, коли комуністи вдалося б перемогти нашу теперішню збройну перевагу, бо балянс збройної сили не може бути статичним і вічним. Республіканський кандидат на президента атакував секретаря оборони Роберта МекНамару за те, що він занедбує військовиків-професіоналістів, та що вирішує чисто військові справи під кутом політичним. Сенатор Беррі Голдвотер вже давніше виступав проти війни у В'єтнамі, називаючи її „війною секретаря оборони — Роберта МекНамари". В промові в Далласі Голдвотер вперше назвав цю війну „війною Линдона Б. Джансона". Нерішучість ступав проти війни у В'єтнамі Голдвотер приписує цивільним політикам, а не військовикам. „Комунізм, казав Голдвотер, це єдина більша загроза мирові в світі, і чим скорше ми це зрозуміємо, тим ліпше". Найгрізніше те, що „комунізм хоче здобути весь світ. На Кубі, в Конґо, в Берліні, Індонезії, В'єтнамі — це тільки іскри полум'я одного конфлікту — причиною його комунізм". Тому треба рішучости, щоб з успіхом можна було перемогти комуністичну загрозу. „Коли б вони могли нас похоронити, як це вони обіцяли зробити, якщо вони могли б завоювати світ, як вони мріють це зробити без атомової війни — то вони будуть старатися не допустити до неї". Але, на думку Голдвотера можна припустити холодну війну, не допустити до загальної нищівної атомової війни і не дозволити комунізмові запанувати в світі, але треба розумно і доцільно використовувати збройну могутність Америки та дбати про те, щоб вона і надалі була першою в світі.

ДЖАНСОН ГОСТРО КРИТИКУЄ ЕКСТРЕМІЗМ ҐОЛДВОТЕРА

Вашингтон. — Президент Джансон, промовляючи 23-го вересня на Конвенції Міжнародної Спілки Електричних Робітників, заявив, що не можна долі Америки віддавати в руки тих, які ведуть нерозсудливий і нечуттєвий політичний курс. Ця країна мусить в цьому році вибирати між центром і крайністю, між провідною та відповідальною думкою американського досвіду і відкиненням екстремізмом американського життя. Промовляючи до делегатів, які овацийно його вітали, Президент сказав: „Нами не сміють керувати ті, яких компас скерований назад, тільки ті, очі й серця яких скеровані назорі, що ведуть нас вперед. Ми не маємо часу на нечутливість, ані на призирство, ані в політиці нашої країни, ані в серцях наших провідників". Джансона кількаоднадцять разів гаряче оплескували присутні, які на своїх головах мали паперові капелюхи з початковими буквами „ЛБДж — для ЗДА". Ця робітнича спілка вирішила підтримати кандидатуру Джансона. Президент своїм звичаєм не згадував прізвища свого республіканського противника, але присутні не мали сумніву, про кого він говорить, коли він сказав, що в теперішніх виборах змагаються не партії, бо американці стоять перед тим фактом, що по владу посягає група людей, очолювана тим, який був в опозиції до того, що схвалювали обидві великі партії. „Американський спосіб життя є заатакований не консерватистами, тільки екстремістами. Я закликаю вас врятувати той спосіб життя", — казав Джансон. Ті крайні екстремісти працювали вже тоді, коли ще не чути було про В'єтнам, Конґо і НАТО та атомову зброю, вони були проти мінімальної платні за годину праці, проти соціяльного забезпечення, проти робітничих організацій. Так робили 30 років тому, так вони роблять і тепер.

Французького президента де Ґолля ентузіястично вітають в Південній Америці

Президент Франції ген. Шарль де Ґолль на відвідинах в Південній Америці. На фото: населення Каракасу, столиці Венесуелі, вітає президента де Ґолля під час його парадної поїздки вулицями міста. Венесуеля була першою із десяти південно-американських країн, що їх ген. де Ґолль запланував відвідати.

Боґота, Кольомбія. — Французького президента де Ґолля ентузіястично вітають в країнах Латинської Америки, хоч органи безпеки мають багато клопоту, щоб не допустити до атентату на високого французького гостя збоку французьких еміґрантів, які не можуть забути де Ґоллеві того, що він погодився на самостійність Альжиру. В Боґоті, столиці Кольомбії, місцева поліція мала багато клопоту, бо знала, що на французького президента чигав французький політичний втікач П'єр Шато-Жоберт, член Орґанізації Секретна Армія (ОАС). Побут французького 73-літнього президента у Венесуелі вважають за успішний. З опублікованого комунікату довідуємося, що мають бути підписані окремі договори про культуру, торговельну й політичну співпрацю між Кольомбією і Францією. В Боґоті вітали французького гостя: „нехай живе людина волі", а прокомуністи тримали транспарант: „Нехай живе людина, яка ніколи не сказала Кастрові „ні". З де Ґоллем подорожують 100 осіб, різних його дорадників, фахівців та перекладачів. Боґота має 1 300 000 мешканців, і здавалося, що майже всі вони вийшли на вулиці, щоб вітати французьких державних гостей.

ТРИ КАРДИНАЛИ З ЗДА ВИСТУПИЛИ НА СОБОРІ ЗА ВОЛЮ ВІРУВАННЯ

Рим. — Три американські кардинали — Ричард Кушінґ з Бостону, Джозеф Ріттер з Сант Луїс і Альберт Маєр з Шикаґо — виступили в минулу середу 23 вересня ц. р. на Вселенському Соборі у Римі з палкими промовами за проголошення права кожної людини до визнавання такої релігії, яка відповідає його совісті. Кардинал Кушінґ був першим із названих трьох кардиналів, який виступив у цій справі, — він промовляв уперше на Соборі від часу скликання його в 1962 році. Його промова викликала — всупереч правильникові Собору та існуючій традиції — загальні оплески, які не залишали сумніву, що більшість членів Собору схиляються до його становища. Два інші названі американські кардинали, як також кардинал Равль Сільва Генрікез з Сантіяґо, Чіле, підтримали його. Зате за право Церкви і держави контролювати справу віри й релігії виступили італійські й еспанські владики, в першу чергу кардинал Альфредо Оттавіяні, секретар Святішої Курії, що його вважають лідером консервативної течії на Соборі. Він виступив проти проєктованої статті декрету „Про Церкву", закинувши, що вона буде проголосити права індивідума до вірування тільки за голосом його совісти, тоді під знаком запиту опинились би конкордати, підписані між Апостольською Столицею і різними державами в обороні прав Католицької Церкви та з признанням даним державами певних прав в цій ділянці. Кардинал Оттавіяні боронив обов'язуючу в Італії заборону розводів та утримування державою католицьких шкіл. В Італії і в Еспанії католицька віра є вірою державною. Канадійсько - французький кардинал Поль Еміль Лежер з Монтреалу пішов найдалі у своєму ліберальному ставленні до цієї справи, бо закликав до визнання права людини не визнавати взагалі ніякої релігії. В наступному тижні, мабуть 30 вересня ц. р. відбудеться остаточне голосування над цілістю тієї глави декрету „Про Церкву", де говориться про ролю Папи і єпископів в Католицькій Церкві. Історичне значення приписують коментатори тому параграфові, який здобув у голосуванні 1.918 голосів „за" і 322 „проти": „так, як згідно з бажанням Христа, Петро й інші апостоли сформували Апостольську Колеґію, так на той сам лад Римський Папа разом з єпископами є взаємно „з'днані". Таким чином, потверджуючи догму, прийняту попереднім Вселенським Собором в 1869 році про найвище становище Папи в Церкві Папи, теперішній Собор вводить в церковне управління колеґіяльну систему єпископів. Коментатори порівнюють майбутню керівну структуру Церкви з конституційною монархією, де Папа буде монархом, від згоди й підпису якого залежатимуть всі важливіші вирішення, але ті справи будуть обмірковувані і їх вирішення будуть пропоновані Папі колеґією єпископів, що становитимуть, мабуть, якусь постійну Раду у Ватикані. У минулий вівторок Вселенський Собор прийняв десять глав названого декрету. На 2.513 приявних кардиналів, архиєпископів, єпископів, та ігуменів консервативна група відзначилася максимальним числом 328 голосів, — себто поступова течія має величезну більшість. Уведення колеґіяльної системи правління у Католицьку Церкву надзвичайно облегшить розмови з Протестантськими і Православними Церквами.

Збройні сили ЗДА можуть знищити навіть при найгірших умовах і СССР і комуністичний Китай — МекНамара

Даллас, Тексас. — Секретар оборони Роберт МекНамара, промовляючи на Конвенції Американського Леґіону, сказав, що ця країна постійно скріплює свої збройні сили. „Наші збройні сили, казав секретар оборони, є і будуть вистачальні на те, щоб запевнити знищення і СССР і Комуністичного Китаю, і то при найгірших умовах при вибуху війни". МекНамара казав, що далекосяжна ракета Мінутмен 2 буде на вісім разів ліпша в порівнанні з Мінутменом 1. Також ракета Поларіс А - 3 із засягом до 1.000 миль є далеко краща від попередніх ракет цього типу, що вживається на підводних човнах. „Атомова атака на ЗДА, казав секретар оборони була б актом повного самознищення для того, хто посмів би заатакувати цю країну". —МекНамара казав, що ворог добре знає це все, тому загальна атомова війна є майже неможлива, бо ніхто не відважиться напасти на ЗДА. Ця країна видає річно по 6,000,000,000 дол. наукові досліди і на розвиток і винахід —нової зброї, і це забезпечує мир у світі аж по 1970 рік і далі. —Сенатор Беррі Голдвотер критикує Департамент Оборони, але МекНамара у своїй промові не згадував прізвища республіканського кандидата на президента. МекНамара виступав на Конвенції в імені президента Джансона.

Мешканці Західнього Берліну зможуть відвідувати своїх кревних у Сх. Берліні

Берлін. — Західньо - німецький уряд погодився на те, щоб представник Західнього Берліну підписав з комуністичним правлінням Східнього Берліну формальну умову, яка дасть право західним берлінцям відвідувати п'ятикратно своїх кревних по комуністичному боці — впродовж найближчих 11-ох місяців. Переговори в цій справі тяглись 8 місяців і забрали 29 засідань. Західньо - німецький уряд не хотів погодитися на таку формулу, яка дала б змогу комуністам твердити, що Східня Німеччина і Східній Берлін формально визнали комуністичну владу у східній частині поділеної Німеччини. Підписана умова буде стосуватися також найбільших свят у наступному році. Крім суто - гуманітарних причин, західньо - німецькі чинники взяли тут під увагу також потребу „створити прихожу атмосферу" для відвідин Хрущова, заповідженних на початок наступного року, дармащо ніхто з німців не має жодної надії, що з отих відвідин буде німцям будь-яка користь.

Дослідники публічної опінії про вислід цьогорічних виборів

Ню Йорк. — Як завжди перед виборами, так і цього року дослідники публічної опінії стараються передбачити вислід цьогорічних виборів. Покищо вислід різних опитувань є корисний для президента Джансона ніж для Голдвотера. Опитувані стверджують, що якщо Голдвотер мав би виграти в дні 3-го листопада, то він мусів би в найближчих тижнях здобути стільки симпатиків, скільки ні один із дотеперішніх кандидатів не здобув за час від вересня до дня виборів. Згідно з опитуванням д-ра Ґеллупа у вересні Джансон мав 68 відсотків голосів опитуваних, а Голдвотер — 32%. Подібний є вислід опитувань Елма Рупера: 67 до 28 в користь Джансона, при чому 5 відсотків нерішених. Той сам Рупер в 1936-ому році передбачав, що Ф. Д. Рузвелт здобуде 59 відсотків голосів, а його противник А. М. Ленкон — 37. Такий стан був у м. вересні 1936 року, а при виборах була різниця тільки на 3 відсотки: Рузвелт дістав 60.8 відсотків, а Лендон — 36.5%. Найновіший опитувач Луїс Гарріс на основі опитувань у вересні цього року передбачає для Джансона 62 відсотки голосів, а для Голдвотера — 38. Дотеперішні передбачування на основі опитувань здійснювалися, тільки в 1948 році опитувачі —передбачали перемогу республіканцеві Дюї, а виграв вибори Труман, діставши 49.5відсотка, а Дюі — 45.1. Сенатор Голдвотер може дістати при тайних виборах більше голосів, як тепер можуть зареєструвати публічні опитувачі, бо білі виборці не зважують хочуть признаватися до того,що вони є проти закону про оборону громадянських прав, і тому зможуть голосувати за Голдвотера, який також голосував проти цього закону.

Сенат бажає закінчити справу з новим поділом на виборчі округи

Вашингтон. — 23-го вересня в Сенаті мало відбутись голосування на підставі поміркованого внеску сенатора Майка Менсфілда з Монтани відносно нового поділу на виборчі округи — всі з рівною кількістю населення. У внеску сенатора Менсфілда є прохання до Федерального Суду дати стейтам більше часу для проведення нового розподілу. Якщо Сенат проголосує за цей внесок, тоді справу буде передано Палаті вже наступного тижня. Довгий час сенатори ліберального напрямку противилися цьому законові, вдаючись до так зв. „філібастеру". Сенатор Менсфілд, демократичний лідер, сподівається, що вже не буде жадних затримок збоку лібералів. Найвищий Суд визнав, що всі виборчі округи повинні мати рівну кількість населення — що стосується виборів до Конґресу і до стейтових леґіслятур. У внеску сенатора Менсфілда поставлена вимога продовжити час підготови до нового поділу на виборчі округи, а також, щоб Федеральний Суд сам зробив поділ на нові виборчі округи у тих стейтах, які зволікали б здійснення цього закону. Республіканський лідер у Сенаті, Еверет Дірксен, раніше пропонував, щоб справу нового поділу відкласти до початку 1966 року.

ІСТОРИЧНІ ЗНАХІДКИ НА ВОЛИНІ

У селі Басві, на Волині, знайдено старі могильники прадавнього українського племени. Розкопи провадить ленінградський учений М. Шукін та „старший науковий працівник Інституту археології АН УССР В. П. Петров. Знайдено побутові речі племен, що населяли Волинь 15-18 століть тому. Добре збереглися жіночі прикраси з кольорового скла, гребінці, бронзові застіжки, гончарні вироби, ножі. Предмети ці належать ще до періоду „Черняхівської культури".

Комуністи збили у Південному В'єтнамі два американські літаки

Сайгон. — 23-го вересня комуністичні партизани в Південному В'єтнамі збили два американські бомбовики. Обидві машини типу „Скайрайдер" були знищені. З обох них вискочили тамошні американські пільоти і їх в'єтнамські заступники, але врятувались тільки один американець і два в'єтнамці. Зате одного американського пільота - старшину не можна було відшукати і тому вважають, що він або згинув, або комуністи схопили його в полон. Взагалі офенсивні дії комуністичних партизанів зросли однаково щодо числа, як інтенсивности та екількости атакуючих. Однак водночас американські старшини - дорадники й політичні обсерватори твердять, що останні невідрадні політичні події — перевороти і спроби перевороту, страйки та захитання авторитету центрального уряду — не вплинули на мораль місцевих антикомуністичних оборонців уфортифікованих сел.

В ОН почались дебати над правами до Ґібральтару — Британії чи Еспанії

Об'єднані Нації. — У минулий вівторок 22 вересня у спеціяльній Комісії Об'єднаних Націй для справ колоній почались дебати над —претенсіями Еспанії до Ґібральтару, який став британською колонією від 1704 року, затвердженою в утрехтському договорі з 1713 р. Еспанія відкидає внесення на переведення в Ґібральтарі плебісциту в цій справі, бо вона стоїть на становищі, що дійсне населення Ґібральтару виемігрувало відтіль до сусіднього еспанського містечка Сан Рок, коли до Ґібральтару ввійшли англійці, і що тому мешканці Сан Року репрезентують волю Ґібральтару. Цю тезу боронив на згаданій Комісії ОН посадник Сан Року Педро Ґідальґо, який репрезентував теж чотири інші сусідуючі з Ґібральтаром містечка. Зате посадник самого Ґібральтару, сер Пошуа Гассан, вибраний на те становище в 1955 році, вважає, що приналежність Ґібральтару до Британії є питанням життя або смерти не тільки для мешканців Ґібральтару, але й тисяч інших еспанців, які щоденно приходять і приїздять туди на роботи та вертаються до домів з грішми і харчами. Британський уряд готов надати Ґібральтарові широку автономію, але противиться зворотові тієї колонії Еспанії з уваги на все ще велетенське стратегічне значення тієї морсько - летунської фортеці, що становить ворота між Атлантійським океаном і Середземним морем.

В АМЕРИЦІ

● **Сенат затвердив** номінацію директора Корпусу Миру Сарджента Шрайвера на директора Уряду Економічних Нагод, який має займатися поборюванням вбогости в цій країні. Сенатор республіканець Джекоб К. Джевітс заявив, що президент Линдон Джансон мав би подбати про людей, які ще добре вміють працювати, чи добре воно є робити Шрайвера відповідальним за провід в таких двох важливих аґенціях, як Корпус Миру і Уряду для поборювання вбогости.

● **Голова Спілки Сталеварів** Дейвід МекДоналд заявив на конференції делегатів цієї спілки в Атлантик Сіті, Н. Дж., що найважливішим домаганням при найближчих переговорах із роботодавцями сталеварів буде те, щоб сталевари мали запевнену працю, якщо вони з успіхом боротимуть працювати в сталеварному промислі. „Сталевар має бути постійною частиною того промислу, в якій він є затруднений, — так довго, поки не перейде на пенсію", — казав МекДоналд.

● **Колишній віце - президент** Ричард М. Ніксон відвідав колишнього президента Двайта Д. Айзенгавера в Ґеттисбурґу, Па., і обговорював із ним виборчу стратегію Республіканської партії. Після конференції з Айзенгавером Ніксон повідомив, що впродовж найближчих шістьох тижнів він відвідає 36 стейтів та виголосить 100 промов в користь республіканських кандидатів. Ніксон відмовився говорити про те, хто виграє вибори, тільки казав, що сенатор республіканець із Пенсилвенії Гю Скотт напевно переможе 3-го листопада.

● **В Брукліні, Н.Й.,** у федеральному суді судять 9-ох студентів за те, що вони без дозволу Державного Департаменту їздили на Кубу, хоч на їзду туди треба мати окремий дозвіл, а вони мали тільки звичайні пашпорти на виїзд закордон. Коли суд засудить цих студентів, то вони можуть дістати кару 5-ох років тюрми і 10.000 дол. грошової кари.

ВІДВІДИНИ ЕКЗЕКУТИВНИХ УРЯДОВЦІВ УНС НА ЗАХОДІ — ВЕЛИКА ПОДІЯ

Лос Анджелес. — Як уже інформовано в повідомленнях і оголошеннях, два екзекутивні урядовці Українського Народного Союзу: його головний предсідник Йосип Лисогір і головний секретар Ярослав Падох візьмуть участь у конвенції Крайового Конгресу Братських Організацій в Сіятлі у стейті Вашингтон на Західньому побережжі в днях від 27 до 30-го вересня ц. р. і при цій нагоді відвідають ряд міст, в яких існують Українські громади та Відділи УНСоюзу. Для цих Громад відвідини екзекутивних урядовців УНС і провідних діячів УККомітету та Комітету Пам'ятника Шевченкові — це велика подія, з якої вони плянують скористати для нав'язання кращих, бо особистих контактів з Головним Урядом УНСоюзу, як і з „Східним Побережжям". Після поданих уже вістох про підготову до зустрічі з п. Лисогором в Сан Франціско, д-р Я. Падох в тому часі буде на відвідинах в Британській Колюмбії і в Альберті в Канаді — подібно дбайливо приготовляється до цієї зустрічі Лос Анджелес, де існує активний 257-ий Відділ УНСоюзу. В Лос Анджелесі буде п. Лисогір в неділю, 4-го жовтня і того ж дня, о год. 2 по полудні матиме в залі Українського Культурного Осередку зустріч з членами УНС та місцевою Громадою. Після зустрічі запланована, на год. 6-ту у відомому ресторані Майкела при Ґіллорст і Лоз Феліз вулицях, спільна вечеря, на яких почесними гостями, крім п. Лисогора, будуть відомі голливудські фільмові артисти - українці Джек Пеленс, Нік Адамс і Майк Мазурки. Місця на цю вечерю в цілі 5.00 дол. можна резервувати у п. Новака телефоном ч. 387 - 7796.

Докладні інформації про зустріч п. Лисогора подає також п. Прудиус, секретар 354-го Відділу УНС в Омага, Небраска, Цю Громаду відвідає п. Лисогір в дорозі до Сіятел в суботу, 26-го вересня, де також матиме зустріч з громадянством та опісля спільну вечерю. Д-р Ярослав Падох —у тому часі буде в Денвер, Колорадо, де відбудеться подібна програма. До поданих уже в оголошеннях інформацій додаємо, що під час відвідин д-ра Я. Падоха в Едмонтоні в п'ятницю 2-го жовтня там на год. 6-ту ввечері заплянована спільна нарада урядовців місцевих Відділів УНС, а на год. 8-му вечері зустріч з членами УНС і громадянством в домі УНО при 10628 — 98-ій вулиці.

Наступного дня, в суботу 3-го жовтня, Головний Секретар УНС буде в Міннеаполі, де візьме участь в зборах Окружного Комітету Відділів УНСоюзу о год. 3:30 пополудні, а в год. 7:30 ввечері доповідатиме на громадському Вічу, яке влаштовують місцевий Відділ —УККомітет і Окружний Комітет Відділів УНС в авдиторії школи св. Константина.

У СВІТІ

● **Комуно - польський диктатор** Владислав Гомулка заявив на триденному делегатському з'їзді польських письменників в Люблині, де було репрезентовано круглих 900 письменників, що комуністичний уряд не буде толерувати творів з антикомуністичною тенденцією. Водночас Гомулка звернув увагу, що не слід писати тільки про хиби Сталіна і його політики, бо — мовляв — поляки повинні пам'ятати, що завдяки Сталінові вони дістали в Потсдамському договорі нинішні свої кордони на Заході.

● **На останньому засіданні Женевської конференції роззброєння,** яка зійшлась була в березні 1962 року та перервала наради в минулий четвер 17-го вересня ц. р., совєтський представник Сємьон Царапкін закидав Америці і її союзникам на тій конференції, що це вони винуваті, що не осягнено ніякого порозуміння. Але водночас він ще раз відкинув пропозицію, щоб переводити ступеневе розброєння під міжнародньою контролею та зберігати існуючу рівновагу збройних сил, а вимагав, щоб зразу таки знищити всі запаси атомової і ракетної зброї та всі літаки, що ними можна перевозити атомові бомби. Звичайно, це пропозиція неповажна — і самі большевики знають це.

● **Польський архиєпис к о п Юзеф Ґавліна,** колишній головний духовник польської армії, забравши слово на Вселенському Соборі в дискусії над статтею про ролю Пречистої Діви в Католицькій Церкві, покликався, мабуть, вперше за останніх кілька сторіч в мурах Ватикану, на засновника протестантизму Мартина Лютра, який в 1523 р. прославляв Святу Марію. В два дні потім Ґавліна несподівано помер.

● **В Атенах на балі з нагоди** вінчання грецького короля Константина з данською княжною Анною Марією, Линда Джансон, донька Президента, була заскочена, коли король Константин, перетанцювавши короткого вальса з своєю новоповінчаною дружиною — запросив до танку її, Линду. Після того танцювала з Линдою йорданський король Гуссейн. Линда, яка репрезентувала президента Джансона на весіллі грецького короля, лякалася, чи на балі з участю 1.800 осіб, не матиме партнерів до танців.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Похмурий овид у В'єтнамі

Від якогось часу статті в американській пресі про Південний В'єтнам і вигляди виграти в тій країні війну з комуністичними партизанами втратили оптимістичний тон. Навпаки, щораз більше появляється заголовків, як ось в останньому числі „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт'' з дати 28-го вересня ц. р. — „Правда про війну, яку ЗДА програють''. Після недавніх нарад у Білому Домі з участю нового амбасадора у Сайґоні, генерала Максвелла Тейлора, оприлюднено лише дуже короткий комунікат, з якого виходить, що нема і не передбачається зміни в американській політиці на тому відтинку. Однак, тамошня ситуація не кращає, а гіршає. До воєнних успіхів комуністичних партизанів приєднався непередбачений їх новий союзник — політичний неспокій у Південному В'єтнамі. Впродовж 10-ох місяців відбулися там три спроби державного перевороту — два успішні, один невдалий, але в суті всі три трагічні своїм наслідком, якому на ім'я — хаос!

Америка підтримує владу генерала Нгуєна Хана, але ніхто, мабуть, у Вашингтоні не певний, чи завтра не буде нової спроби суперників того генерала — скинути його і самим захопити владу. Цими суперниками є інші генерали, анонімові молоді амбітні старшини, провідники буддистів, лідери студентства. Всі ці групи інфільтровані комуністами, які можуть ставити перед доконані факти і уряд, і американську амбасаду, і провід морально розкладених організацій. Державна армія в Південному В'єтнамі, зорганізована, вишколена й озброєна американцями, велика, кругло пів мільйона вояків. Але бойова мораль її вояка і старшини — дуже низька. Стратегія тієї армії, якій американські старшини можуть тільки дораджувати, але не мають права нею командувати, була і є здебільша оборонною, не офензивною. Балянс семирічної війни такий, що комуністичних партизанів тепер більше, як було на початку, вони краще зорганізовані, активніші та краще озброєні, бо користуються тепер легкими й важкими родами зброї — американського походження, здобутими на південних в'єтнамцях та самих американцях.

Америці коштує Південний В'єтнам річно кругло більйона долярів, не рахуючи людських втрат, що їх від деякого часу припинено оприлюднювати. Державний Департамент противиться висадові в Південному В'єтнамі морської піхоти й безпосередній участі американського війська в боротьбі проти партизанів; так само противиться плянові відрізати шляхи постачання з Північного В'єтнаму і комуністичного Китаю через Ляос, енерґійніше поставитися проти Камбоджі, на території якої знаходять пристановище втікаючі партизани. Державний Департамент боїться провокувати комуністичний Китай і не хоче, щоб Південний В'єтнам перетворився в нову Корею. Водночас усі американці здають собі справу з того, що „відхід'' з Південного В'єтнаму і залишення його на поталу комуністам — це був би кінець престижу Америки в Азії, Африці і цілому світі, не кажучи вже про реальну загрозу для Америки, коли б Південь Азії став сателітом комуністичного Китаю. Американська політика нібито наставлена тепер на „перегони у терпеливості'', — хто довше видержить, комуністи чи Америка. Вона розрахована на те, що може уряд Північного В'єтнаму, побоюючись американського бомбардування і приходу китайських комуністів, захоче „миру'', і що — може — як читаємо в названому журналі — станеться якесь чудо . . .

Нічого дивуватися, що американські громадяни не можуть цим захоплюватися, бо критерієм доброї чи поганої політики завжди є її практичний вислід.

Українське шкільництво

Розпочався шкільний рік — і перед українським шкільництвом у країнах вільного світу постали давні й нові проблеми. Але спочатку про загальний стан нашого шкільництва. Школи українознавства, „Рідні Школи'', різні види курсів українознавства існують у ЗДА, Канаді, в деяких країнах Латинської Америки, в Англії, Франції, Західній Німеччині, Бельгії, Австралії. Чи не найкраще поставлена справа шкільництва в найдальшій країні українського поселення — Австралії. Там від початку 1950-их років діє при Союзі Українських Організацій Укр. Центр Шкільна Рада, яку донедавна вів Дмитро Нитченко. Вона зцентралізувала всю шкільну систему, опрацювала єдину педагогічну програму, дбала й дбає про видання підручників. Школами українознавства охоплено декілька тисяч дітей. Добре поставлено наше шкільництво і в Англії, де існує 44 школи українознавства та 15 дитячих садків, що підлягають Спілці Українських Учителів і Виховників. Школи охоплюють кругло 2 500 українських дітей, яких навчає і виховує 145 відданих справі педагогів, що часто - густо працюють навіть без символічної оплати, віддаючи час свого відпочинку патріотичному ділу. Діюча під еґідою УККА Шкільна Рада в ЗДА, що нею керує д-р Едвард Жарський, постачає методичні матеріяли і контролює понад 40 школами українознавства, що охоплюють кругло 8 000 учнів. Лише в Ню Йорку до шкіл українознавства, при СУМА, „Самопомочі'' й інших організаціях та до парохіяльних католицької і православної шкіл ходить біля 2 000 дітей. Досить добре поставлене українське шкільництво і в Канаді, де в окремих, густо заселених українцями областях українську мову й літературу вивчають навіть не українці, як обов'язковий предмет. У цій країні українська мова найменше загрожена не тільки тому, що шляхетна Канада не прагне змішувати людей різних народів і рас, денаціоналізувати їх. У Канаді є давні, компактні українські поселення. Крім того, у цій країні дуже активно діють українські церкви обох віровизнань, чернечі ордени, сливе всі наші організації — в напрямі розбудови й поширення українського шкільництва.

Справа освіти, школи — це в клясичному розумінні справа держави. Наше ж шкільництво спадає виключно на плечі українських спільнот у країнах поселення. Кожна спільнота має більше й менше свідомих, відданих, жертвенних громадян. Але кожна розуміє, що бодай без початкової української школи наші діти вийдуть з української орбіти дуже швидко. З того буде мінімальна користь для країни нашого поселення, але велика втрата для України і наших визвольних змагань. Тому українське шкільництво за кордоном — принципова річ першорядної ваги.

До головних проблем українського шкільництва відноситься проблема забезпечення шкіл українознавства та інших шкіл усіх типів молодими педагогічно - виховними кадрами; вироблення правильника для Батьківських Товариств, які безпосередньо опікуються школами; ведення роз'яснювальної роботи серед батьків про те, що Рідна Школа, як і рідна Церква — це питання бути чи не бути. Кожна українська громада морально зобов'язана дати українській школі будь-якого виду необхідну економічну підтримку, оточити її увагою і пошаною, що їх відчували б і учні, і педагоги. Вирішуючи конкретні справи на місцях, з певними відмінами у різних країнах поселення, ми все таки мусимо подбати про спільні напрямні в розвитку й праці українських шкіл у країнах вільного світу.

„ДОБРОДІЙНА ДЕРЖАВА''

В цьогорічній виборчій кампанії гостріше, як у попередніх роках, порушується проблему так званої „добродійної держави'', проти якої в засаді виступають республіканські кандидати і яку хотіли б здійснити демократи, головним чином члени цієї партії з північних і західніх стейтів.

Противники т. зв. „дободійдержави'' вважають, що повновласті Президента ЗДА та федерального уряду мають бути максимально обмежені в користь стейтових леґіслятур та міського самоврядування. Вони є консерватистами, і хочуть за федеральним урядом у Вашинґтоні залишити тільки репрезентацію країни, її оборону, закордонну політику та валюту. Все інше, кажуть вони, має зосереджуватися в руках стейтових урядів та міських громад, бо це — З'єднані Держави Америки, а не якась централістична держава.

Противники централізму називають демократів „соціялістами'' або „прихильниками комунізму'', хоч на це не мають оправданих причин. Шпитально - лікарська опіка в рамках соціяльного забезпечення, що її пропонує в своєму проєкті демократичний уряд, існує в Европі навіть у католицьких країнах, хоч деякі лікарі та консервативні політики називають її „соціялізмом'' і прикметою „добродійної держави''.

Професор політичних наук Каліфорнійського університету в Ріверсайді, Майкел Д. Ріґен, у своїй статті, надрукованій в „Ню Йорк Таймсі'', пише, що теперішні умовини значно різняться від тих умовин, які були перед першою світовою війною, і вони вимагають, щоб роля центрального уряду збільшилася для добра населення всієї країни.

Проф. Майкел Ріґен, розглядаючи такі проблеми, як будівельна і віднова міст, виховно - шкільна проблема, побудова міжстейтових автострад і шпитальних будинків, проблема шпитальної опіки над пенсіонерами і проблема заробітньої платні, приходить до висновку, що федеральний уряд мусить втручатися в розв'язування всіх цих проблем, бо інакше в стейтах їх розв'язуватимуть із шкодою для американського народу.

Возьмім хоча б справу винагороди робітникам, так звану компенсацію під час безробіття. Кожний із 50-ох стейтів має свою власну програму в цій ділянці. І так, у стейтах Південна Каролайна і Теннессі робітники діставали компенсацію під час безробіття впродовж 22-ох тижнів, а в стейті Оклагома — 39 тижнів. У стейті Висканcин робітник міг дістати допомоги під час безробіття на загальну суму $1 700, а у Вірджінії — на $640.

Та коли почалася рецесія в 1958 і 1960-61 роках, федеральний уряд мусів продовжити реченці цієї допомоги в тих стейтах, де вона була коротша від 36-ох тижнів. Виявилося, що стейтові закони в цій справі були незадовільні, і федеральний уряд виступив у ролі ославленого „дядька Сема''.

В ролі цього самого „дядька Сема'' вже багато років старається виступати Вашинґтон і в ділянці шкільництва. В окремих стейтах вчителі мають різні платні. І так, у 1949-50 пересічна вчительська платня становила річно $4 200 в Каліфорнії, $3 700 в Ню Йорку, $2 348 у Вермонті і тільки $1 416 у Міссіссіпі. Правда, самі стейти збільшили платню своїм учителям так, що вона в 1959-60 рр. становила вже $6 699 у Каліфорнії, $6 537 у Ню Йорку, $4 466 у Вермонті і $3 314 у Міссіссіпі.

Однак, таке збільшення платні все ще не могло притягнути здібніших випускників коледжів до праці в шкільництві. Тож федеральний уряд запропонував кілька років тому допомогу шкільництву, але багато членів Конґресу бояться цієї допомоги, щоб через неї стейти не попали під занадто великий вплив центрального уряду. Перешкодою в цій справі було ще й те, що більшість членів Конґресу проти того, щоб із федеральної допомоги користали парафіяльні школи.

Подібно мається справа і з побудовою шкільних будинків. Хоч від 1955-го року стейти й міські управи вибудували 400 000 шкільних кляс, в цьому році все ще недостає їх аж 127 000. Закону про допомогу федерального уряду в Конґресі не схвалили, а стейти та міські управи не мають своїх фондів на будову шкіл.

Правда, стейти радо приймають федеральну допомогу, коли вона приходить у дещо завуальованій формі допомоги школам, що мають зв'язок із обороною країни або з науковими інституціями.

Згадаймо ще одну ділянку, розвиток якої був би неможливий без федеральної допомоги. Маємо на думці міжстейтову систему автострад, яка об'єднала всі стейти і значно облегшила комунікацію по цілій країні. Ця система автострад коштувала $40 000 000 000, і самі стейти та міста, очевидно, не могли її збудувати.

Стейти оплачують тільки 10% коштів будови автострад, а федеральний уряд — 90%. Президент Айзенгавер, виходячи із засади, що федеральний уряд не сміє бути „добродієм'' для стейтів, хотів був обмежити його участь, але цього не зроблено, і тепер всі бачать, що означає здійснення цього єдиного в світі проєкту.

Під цим самим кутом зору можна було б розглядати й інші проблеми, як відбудову міст, каналізацію великих метрополій та медичну опіку над старшими особами, щоб побачити, що федеральний уряд ЗДА таки мусить бути тим „дядьком Семом'', який допомагає своїм громадянам.

Федеральний уряд мусить бути „добродійним'' для своїх громадян, бо цього вимагають нові часи. І якщо президентом ЗДА стане сенатор Беррі Голдвотер, то й він очолюватиме уряд, який мусітиме бути „дядьком Семом''.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

СПОКУСИ ПОЛЕМІКИ

Полеміка, тобто затяжний словесний змаг із стоголовим совєтським змієм, який виригує щоднини в світ потоки неправди, наклепів і фальшувань — основне завдання всіх еміґрацій у вільному світі. Можна говорити про різні види цієї полеміки, про різні більше або менше успішні методи, але в основі десятки й сотні періодиків, які появляються на всіх континентах, де тільки існує якесь скупчення вигнанців, переповнені статтями, документами, спростуваннями, отже полемікою із совєтською пропаґандивною машиною.

Завдяки своїй чисельності, політичній виробленості та фінансовій міцності, польська еміґрація з її видавництвами, фундаціями, репрезентативними журналами — мабуть, найбагатша на такого роду літературу. За майже два десятиріччя зуміла вона нагромадити велику кількість цінного матеріялу для історії Польщі в другій світовій війні та в повоєнні роки. І якщо, проте, ще й сьогодні появляється періодик з промовистою назвою „Полемікі'' (Лондон, 1963 р.), то це знак, що всього зробленого ще замало.

Тривогу й биття на сполох слідно в цій публікації з приводу совєтизації Польщі. Для українського читача все це аж надто відоме. Те, що пише редакція у вступній статті, що „ми знаємо випадки, коли з опортуністичних мотивів автори допускаються свідомо фальшувань і свідомо затемнюють картину нашого недавнього минулого'' — для нас стало нормою, чимсь самозрозумілим, проти чого вниже й не годиться протестувати чи обурюватись, бо зусн[т]рінуть васн недобрим словом.

Вражає й оптимізм авторів, що взагалі можна полемізувати з таким партнером у безпосередній виміні думок. Оманна надія полеміки — пристойної наукової дискусії, з оперуванням фактами, з визнанням своєї перемоги чи поразки, ота оманна надія, яка присвічувала й декотрим нашим молодим науковцям, привівши до голосної реакції нашого громадянства, в авторів з „Полемік'' може більше зрозуміла й виправдана. „Людова'' Польща — не підсовєтська Україна, — це речі очевидні.

Але приглянувшись дійсності, і автори з „Полемік'' (А. Бреґман, М. Сокольніцкий, Беґанський та ін.) усвідомлюють, що полеміка з таким противником ледве чи можлива й доцільна. Як, наприклад, полемізувати із совєтськими історіографами? Відкриття А. Бреґмана в статті „Фальшівники історії'' з приводу праць Є. Г. Деборіна „Друга світова війна'' та спільної праці п'ятнадцятьох совєтських істориків - військовиків „Друга світова війна 1939-45'' викликають невеселі рефлексії.

„Обидві праці, — пише А. Бреґман, — сумний доказ, що в ділянці історії другої світової війни, подібно як і в інших ділянках, „десталінізація'' не наступила . . . Що є річчю найповажнішою, то цілковитий брак скрупулів і безцеремонність, з якою совєтські історики фальшують не тільки факти, але й цитати. Перше місце належить тут проф. Деборінові. Совєтські історики рахувалися, очевидно, з тим, що навіть звичайний, невироблений совєтський читач не проковтне безкритично різних брехонь. Отже, щоб розвіяти сумніви читача і зробити свої висновки найбільш правдоподібними, не ваґаються вони покликуватися на західніх державних мужів, генералів, істориків, вкладаючи їм в уста слова, яких ті ніколи не написали й не сказали . . .''

Подано тут для прикладу порівняння тексту із споминів Черчилла та совєтські спрепаровані варіянти цього ж тексту, далі фотокопії відповіді в-ва „Рідерс Дайджест'' про неіснування цитат і висловів, які совєтські історики приписали цьому відомому на ввесь світ періодикові.

Український читач міг би дати гори матеріялу про те, як препарують большевики українську історію, літературу, історію культури, мови, аж до останніх огидних фальшувань про діяльність Митрополита А. Шептицького. А втім, автори знаходять уже чимало прикладів у власній історії. Сьогодні, правда, пам'ять польського народу ще сильна, ще не роз'їла її московська отрута аж до повної атрофії національних почувань. Тож совєтські маніпулянти від історії змушені приступати до операції обережно, препаруючи в малих дозах, підсолоджуючи фальшивки патріотичними фразами. Але автори з „Полемік'' б'ють на сполох, наприклад, з приводу історичної публіцистики Збіґнєва Залуського „Перепустка в історію'', „Сім польських головних гріхів'', „Фінал''. Самі назви цих творів багатомовні і вказують на спробу генеральної перебудови польського світогляду.

Але, захоплені своїм упривілейованим становищем аристократів між сателітами, задивлені в минуле, автори з „Полемік'' не здібні на глибші рефлексії чи на нові концепції, щоб зупинити процес совєтизації Польщі. Леліють вони ще давні великодержавницькі сни.

А тим часом польська дитина не вивчає вже Яґеллонської Польщі, не знає про „чудо над Вислою''. Польська історія на сторінках „Пломика'' починається 1944 роком, коли на вулицях Люблина з'явилися вояки Польської Людової Армії, що їх зустрічали „квітами й сльозами радости'' . . . Про те, що в ту ж пору, як пригадують автори, Варшава кривавилась в нерівному змагові з гітлерівськими дивізіями, а совєтська армія стояла на правому березі Висли, цинічно приглядаючись різні, ще й виловлюючи, роззброюючи та висилаючи на Сибір відділи Крайової Армії, що спішили на поміч столиці — про це польська дитина ледве чи довідається.

Приглядаючись сусідським полемікам, стає ясним, що єдиний рід полеміки з таким противником, як комуністи, це полеміка, позначена ділами. Ці діла у нас — це видання Енциклопедії Українознавства, видання повних, нефальшованих творів наших науковців, письменників і поетів, це видання ґрунтовних студій з нашої історії, це стимулювання всіх проявів культурного життя еміґраційної спільноти. У політичній площині такою блискучою формою нашої полеміки з ворогом було спорудження пам'ятників Шевченкові у Вінніпеґу і в Вашинґтоні. У цьому напрямі треба й далі полемізувати.

Г. Скит

Леся Храплива

ЗОЛОТО Й СРІБЛО...

(Із З'їзду колишніх учениць гімназії Сестер Василіянок у Львові)

Вага кожної імпрези не лише в чисельності її учасників, не лише в справності проведення її програми. Часом може це все бути, але таки чогось бракує. Справжня вартість імпрези в насиленні почувань, що їх вносять із собою учасники, а ще більше в тих переживаннях, що їх учасники виносять із собою з імпрези. Може саме на недостачу цих останніх у наших звичних імпрезах нарікає так гірко наша „сердита'' молодь.

Та коли застосуємо таке мірило до З'їзду колишніх учениць гімназії Сестер Василіянок у Львові, що відбувся в днях 12 - 13 вересня ц. р. на „Союзівці'', то можна говорити без вагання про повну успішність також і з цього погляду. Вартість цієї імпрези можна зміряти хіба вагою золота й срібла.

Не лише тому, що був це золотий ювілей першої матури у цій гімназії у 1914-му році, а рівночасно срібний ювілей останньої матури у 1939. Не лише тому, що осінь уже кидала гарячі золоті плями на простору панораму лісів, яка відкривалася перед вікнами залі нарад. Не лише тому, що достойним сріблом вінчалася вже голова не одної з колишніх учениць та вчительок.

Золото і срібло відчувалися в тій великій святковій спільності переживань великого, бо майже двосотнього гурту жінок. Тих, що колись усі разом вчилися, жили, боялися професорів і сестер (і завжди зуміли щось таке вчинити, щоб мати причину боятися!) а тепер зустрілися знов, після довгих, довгих років. З'їхалися разом, кожна із свого власного шляху, що випав на її долю .

Радістю цієї зустрічі бриніли окликн привітань. Бо не лише давно небачені, але й знайомі до збуденіння лиця набрали в цей день нового блиску. Ось це вже не та знайома, що її зустрічаєте кожного ранку на перехресті вулиць, як з полуденком у паперовому мішечку спішить заклопотана на працю; тут це знов та найкраща подруга з тієї й тієї кляси, що виготовляла блискучі „шахрайки'' з латини для всієї кляси, що була діяльна в спортовому гуртку, що за нею заглядав (на превелике згіршення сестер!) такий то студент, коли гімназія містилася ще в Академічному Домі на Супінського.

Яке все відмінне, яке гарне з перспективи літ!

Кожна, навіть найменша подробиця з тих гімназійних часів набирала під час З'їзду своєї окремої ваги, кожна знаходила такий живий та сердечний відгук у крузі товаришок, що „теж пам'ятають''.

А що говорити про речі справді великої ваги і значення? Яким щирим теплом віяло від розповіді про те, як Фундатор і Опікун Гімназії, Митрополит Андрей Шептицький врятував загрожену матуру учениці, що доля цілої її рідні залежала від тієї матури!

Цікаво було спостерігати, з яким пієтизмом підходили колишні гімназистки до табля своїх професорів! Як раділи знайомими обличчями на світлинах на виставці, як показували їх своїм дітям та внукам! Як майже побожно роз-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Володимир Кедровський

ОБРИСИ МИНУЛОГО

(13)

Засідання підходило до кінця. Голова зборів запитав:

— Може хто з присутніх хоче на цю тему щось сказати?

У відповідь на це почувся голос Івана Франка:

— Прошу слова! — промовив він спокійним, твердим голосом по-російському.

Голова дав йому слово. Шелухин зблід, не знав, що робити, а Луценко старався стримати Франка від виступу. Але письменник, не звертаючи на нього ніякої уваги, чистою російською мовою почав:

— Тут ми чули доповідь про початки народного епосу. На мою думку, визначено їх не точно. Їх треба шукати за кілька соток, а то й тисяч років раніше — в „Книгах битія жидівського народу''. . .

Всі присутні обернулися в сторону Франка. А він далі розвивав свою думку, наводячи з пам'яті цілі сторінки з „Книг битія жидівського народу'', з пам'яті цитував оригінальні тексти в старожидівській мові, а потім перекладав їх на німецьку й російську мови. Говорив яких двадцять хвилин, авторитетно, спокійно. Видно було, що його слова зробили велике враження.

Нарешті Франко скінчив. Грім оплесків укрив останні його слова. Голова зборів запитав: „Хто це говорив?'' Шелухин голосно відповів:

— Це говорив український письменник, поет, учений, доктор Іван Франко, що приїхав з Галичини.

Знову гучні оплески. Дехто хотів познайомитись з Франком, стиснути йому руку, але Луценко швиденько вивів його з залі, щоб дати хворому спокій. На вулиці я з Шелухиним приєднався до них. Але Франко рішуче домагався, щоб його повезли на берег моря.

Тут я розпрощався з ними, бо мав їхати на другий кінець Одеси, на Великий Фонтан, де спинився у віллі мого дядька, лікаря Олександра Кедровського.

Їдучи візником, я ввесь час був під враженням виступу Івана Франка. Потім довго не міг заснути. Перед очима все стояла постать генія, проблиск якого я бачив оце тепер. Хворе, немічне тіло ще ховало в собі сильну, велику душу. А ця людина могла б ще довгі роки творити цінності для свого народу й для цілого людства . . .

* * *

Коли почалася війна, мене в перший же день мобілізації покликано з резерви до війська. Доля й недоля кидала мене на різні фронти. Спочатку на пруський, потім на галицький і, нарешті, на румунський. Я кілька разів бував в Одесі і щоразу бачився з І. М. Луценком, С. П. Шелухиним та іншими українськими діячами. Луценко був також покликаний до війська як лікар і працював в одеському шпиталі. У воєнній уніформі, з шаблею при боці і з острогами на чоботах він ніби підріс і випростався. Він поголив свою вже сиву бороду, залишивши вуса. Не раз, посміхаючись, говорив:

— А що? Хіба не козак? Поки не одягнув на себе уніформи, то й не відчував, що в моїх жилах тече козацька кров. А може таки дійсно прийдеться скоро козакувати. Адже війна скінчиться, якщо не революцією, то такими реформами, після яких і українська справа піде горою.

У 1917 році, вже під час революції, приїхав я до Одеси, щоб відбувати дальшу службу в запасовому скорострільному полку, вийшовши зі складу Кавказької Туземної Кінної Дивізії, коли з дивізії відправляли всіх офіцерів, що не були „контрреволюціонерами''.

В день мого приїзду відбувалося велике військове віче в саду „Швайцарська Долина''. Тим вічем проводив голова української гарнізонної ради Іван Луценко. Вибравши хвилину, я підійшов до нього і привітався.

Іван Митрофанович відразу сказав мені, що я маю виступити на вічі як військовик, який щойно приїхав з фронту. Він не питав мене, що я думаю в справі українізації армії, бо був певний, що мої думки не розходяться з його думками. Я спробував був відпекатися від виступу, бо не знав місцевих обставин, тим паче, що на вічі мав бути сам командувач військ Одеської округи генерал-ляйтенант Маркс. Іван Митрофанович сказав:

— Справа ось у чому. Ми вимагаємо зукраїнізувати три або щонайменше два запасові полки. Генерал Маркс проти українізації полків, але дозволяє зорганізувати в кожному полку окремі українські компанії або навіть батальйони. Звичайно, ми на це ні в якому разі не погодимося і, коли не порозуміємося з ним, то самочинно українізуємо щонайменше два полки. Він на вічі буде боронити свій погляд, так ви, Володимире Івановичу, виступіть після нього, бо у вас, як у свіжої людини, мусять бути нові арґументи.

Я побачив, що всю українську військову справу в Одеській окрузі провадить І. М. Луценко. Провадить рішуче, твердо, переборюючи всі труднощі збоку влади, інертної маси і своїх же таки „поміркованих'' українців.

Генерал Маркс на вічі не мав успіху, і для всіх стало ясно, що справжнім авторитетом для одеської залоги й навіть округи став Луценко.

Внаслідок впертої й кипучої праці Луценка була зукраїнізована більша частина одеської залоги, а крім того був сформований молдаванський полк з басарабських і почасти херсонських молдаван. Усі зверталися до нього за вказівками та порадами. Навіть загальноросійські революційні організації шукали в нього моральної підтримки.

Луценко став в Одесі речником українців і представників усіх інших недержавних народів Росії. За ним всі йшли сліпо, і це іноді приводило до комічних випадків. Ось один приклад:

В Одесі була гарнізонна рада, що складалася з п'ятисот членів — представників різних військових частин міста й фльоти. Як звичайно на той час у цій раді українці та інші народності були в меншості, а російська група, яка твердо трималася своїх єдинонеділимських гасел і централістичної тактики — в більшості. Тож, щоб впливати на схвалювані цією радою рішення, треба було „пакувати'' до залі засідань своїх людей, які мали творити „опінію революційного народу''.

Одного разу ціла заля, крім крісел для членів ради, була заповнена молдаванами, більшість яких не розуміли по-російському. Лідери молдаванської групи наказали своїм членам уважати на Луценка і робити те, що він робитиме: коли плескатиме промовцеві, то всі мають плескати; коли кричатиме „геть! досить!'' чи в який інший спосіб протестуватиме, то всі мають кричати „геть'' по-молдаванському чи по-російському і протестувати.

Під час палкої дискусії Луценко вдарив своїм кріслом об підлогу так, що воно розлетілось. Тоді всі присутні в залі молдавани посхоплювались і почали ламати й трощити свої крісла. Годі було їх заспокоїти, а тому довелося засідання припинити. Русоцентристам не вдалося провести своїх ухвал.

Заходами Луценка зорганізовано кілька українських полків в Одесі, а скорострільний полк переформовано в Перший Український Скорострільний Навчальний Полк. Його командант, полковник Ластовченко, командував пізніше Першим Українським Полком імени Богдана Хмельницького. Загинув він у бою з большевиками на Полтавщині.

УККА В ДІЇ

Перше післявакаційне засіданняУККА відбулося 11-го вересня, в ньому взяло участь 16 членів Екзекутиви. Проводив екзекутивний віце-президент п. Йосиф Лисогір.

Присутні вислухали інформаційний звіт президента УККА проф. Лева Добрянського про різні важні справи, а зокрема про працю української делеґації на передвиборчій конференції американської Республіканської партії у Сан Франсіско. Про участь української делеґації в конвенції американської Демократичної партії в Атлантік Ситі звітували пп. Степан Ярема, Йосиф Лисогір і Володимир Душник.

Панове Ігнат Білинський, Йосиф Лисогір і Василь Мудрий складали звіт із поїздки до Вінніпеґу, де 3, 4, 5, і 6-го вересня відбулись наради Панамериканської Української Конференції, присвячені розглядові праці Підготовчого Комітету для скликання Світового Конґресу Вільних Українців та наміченню пляну дальшої праці.

Д-р Матвій Стахів складав звідомлення з засідання Комісії Публікацій та Інформацій.

Д-р Ярослав Падох подав Екзекутиві до відома і затвердження пляни Фінансової Комісії в справі збірок до Українського Народного Фонду.

Над кожною з наведених точок відбувалася обширна дискусія. Делеґатам на Республіканську конвенцію вдалося включити до плятформи Республіканської партії наші програмові тези в справі визволення українського та інших поневолених Совєтським Союзом народів. На листі всіх поневолених народів був в республіканській програмовій частині резолюцій і український народ (Україна). Екзекутива висловила з того приводу своє вдоволення і ґратуляції на Республіканську конвенцію.

Заходи і праця української делеґації на демократичну конвенцію в Атлантик Ситі, щоб ввести до програмової плятформи конвенції крім т. зв. сателітських країн також Україну, Білорусія, Грузію та інші поневолені СССР народи, не вдалися.

Екзекутива з цього приводу висловила своє прикре розчарування.

По дискусії рішила опублікувати окрему енунціяцію і підкреслити в ній становище УККА до програмових постанов обох американських політичних партій у справі поневоленої Совсоюзом України та інших національних країн.

Панове Ігнат Білинський і Василь Мудрий подали докладний звіт із ходу нарад Підготовчого Комітету ПАУК для скликання Світового Конґресу Вільних Українців і обох його комісій, що діяли і діють: Програмова в Вінніпеґу, а Організаційна в Ню Йорку. У підсумках нарад намічено скликання Світового Конґресу по змозі під кінець 1965 року.

Д-р Матвій Стахів подав до відома про переговори з наміченим автором у справі написання наукової праці на тему: „Історія Російської імперії"; далі ствердив, що вже приступлено до друку двох праць, а саме: а) Про насильне завоювання України російськими большевиками і б) про жидівсько-українські взаємини (обі праці в англійській мові).

Касієр УККА, д-р Ярослав Падох подав у подробицях усі постанови Фінансової Комісії з серпня 1964 року, зокрема ж: а) про підготовку до збірки УНФонду; б) про творення клюбів, які зобов'язуються платити більші суми до УНФонду (для прикладу: клюб 25-доляровців, клюб 50-доляровців, клюб 100-доляровців); в) УККА розішле 30.000 листів на адреси пресових органів чотирьох наших братських організацій із запрошеннями жертвувати на УНФонд.

Екзекутива висловила ґратуляції для голови Союзу Українок і заступниці президента УККА, пані Олени Лотоцької з нагоди її 70-ліття. Екзекутивний директор Йосиф Лисогір привітав на тому ж засіданню заступника президента УККА і голову Українського Робітничого Союзу, пана Антона Батюка з його сімдесятиріччям.

Екзекутива рішила вислати редактора періодичних видань УККА пана Володимира Душника, як кореспондента і журналіста на Третю Сесію Екуменічного Собору в Римі.

Екзекутива УККА

Відійшов УСС

В Санта Моніка (Кал.) 6-го грудня 1963 помер бл. п. Омелян Білинський, хорунжий і прапороносець Леґіону УСС, власник книгарні у Філядельфії.

Народився 9 травня 1898 в селі Мохнате, пов. Турка н. Стриєм. В 1914 р. як 16-літній гімназист в Стрию вступив до УСС, за хоробрість дістав чотири відзначення (з австр. і німец.) а в боях у Львові був ранений і дістався в польський полон.

На Карп. Україні був управителем школи в Золотареві, окр. Хуст.

Ціле своє життя був активним і жертвенним громадянином. Був членом УНСоюзу та інших організацій.

Похоронений побіч своєї дружини на катол. цвинтарі в Лос Анджелесі.

Світлина з 25-го грудня 1916 у Відні.

Н. Н.

Вечір гумору у Філядельфії

(Гостинний виступ Івана Керницького та Миколи Понеділка.

На запрошення Товариства „Самопоміч" у Філядельфії, відвідають нашу громаду відомі з чисельних виступів тут і по інших центрах нашого громадського життя, зі своїх фейлетонів і зі своїх цінних творів, дорогі наші приятелі та гості, Іван Керницький та Микола Понеділок.

Їх „вечір гумору" відбудеться 26-го вересня, о годині 7.30 вечором, у залі „Тризуба", при вулиці Брод. Там виступлять вони зі своїм найновішим репертуаром перший раз в нас.

Можна б питати себе, чому і чим здобули вони собі в нас небувалу популярність, виступаючи під скромним іменням „гумористів"? І питаємо себе далі, чи вони дійсно є лиш „гумористами". Може так, а може ні. Бо гуморист — це „гумор і дотеп". Письменник Остап Тарнавський — подає, що „гумор", — це опис смішного таким, яким воно є, зате „дотеп": це вже розробка смішного через порівнання або контраст із чимось. Дотеп вже не є випадковий. Автор дотепу, — це вже є вдумливий спостерігач дійсности, яку передає нам крізь призму свого авторського передумання та насвітлення. І саме в тій вище згаданій формі оба наші приятелі є незрівнаними мистцями. Але на людські недоліки вони дивляться поблажливо, уміють свої завваги украшувати дотепами та погідними порівнаннями.

Сподіваємося почути від них також зразки сатиричної сторінки у їх же творах того вечора. Там сподіємося почути і серйозне наставлення до життєвих подій.

Програму вечора провадитиме відомий артист Петро Андрусів. З коротким словом виступить проф. д-р Г. Лужницький. Відомий нашій громаді ансамбль - тріо в особах пп. Надії Слободян, Лідії Кавфман та Петра Пруса також виступить зі своєю програмою.

Вечір буде полученний зі скромною перекускою при чаю, та з милою несподіванкою, про яку присутні довідаються на місці.

Тому не жаліймо труду, зберімся громадно, щоб гідно привітати тих наших приятелів, які вміють промовити до глибин наших душ і сердець!

До помачення в суботу, 26 вересня у залі „Тризуба!"

Д-р М. Рибак

ЗОЛОТО Й СРІБЛО...

Закінчення зі стор. 2-ої

глядали вицвілу світлину Основника і першого Директора Гімназії — отця Спиридона Кархута! Або монтаж світлин із життя своєї вчительки і небувалої виховниці, учасника Визвольних Змагань — Олени Степанівни, що була леґендою їхніх молодечих мрій.

А з якою гордістю віднаходили своїх товаришок поміж світлинами визначних українок! Бо де ж здобували свою середню освіту такі громадянки, як Кекилія Гардецька, Лідія Бурачинська, Степанія Пушкар, Наталія Гаврих-Костецька чи письменниці: Софія Парфанович, Ірина Винницька, Оксана Керч, Марія Кузьмович - Головінська, Ірина Артим; чи музики, як покійна Галя Лагодинська, як Дарія Каранович, Євгенія Чапельська, Оксана Ленець, Галина Мірошниченко; чи мистецтвознавці, як Марія Морачевська, чи пластові виховниці, як Уляна Сітницька чи Ганна Коренець? Всі вони були ученицями гімназії Сестер Василіянок у Львові. Стільки імен, стільки ділянок і стільки осягів! Від цієї свідомости ставало тепло на серці.

А особливо помітне було, як запанувала під час бенкету врочиста тиша, коли впали прізвища колишніх гімназисток — борців та мучениць за волю України: Міки Глинянської, Марії Ковалюк, Ірини Бородаєвич чи Катрусі Зарицької, що привела на світ сина в большевицькій тюрмі і по сьогодні ще там карається. Цікаво були спостерігати, як затихли на ці слова розмови при столах, як зникли світлини дочок у весільних шатах та внуків у пластових одностроях, що їх учасниці З'їзду привезли із собою, щоб показати, ну й похвалитися. Та в цю хвилину все це замовкло і з пошаною відступило місце тим, що їх тут не було. Саме такий момент схоплював суть усього З'їзду. А таких було більше: читання листу-привіту одної з колишніх гімназисток, що прийшов із Львова, а то ще далі — з Сибіру. Бо й такий наспів!

Або прегарна рецитація віршів пера професора гімназії Василя Щурата та Миколи Матієва - Мельника. Колишня гімназистка Володимира Заяць - Смикова проказувала з такою глибокою людяністю слова покійного вже проф. М. Матієва-Мельника:

Отчизну знов верни нам милу,
На рідний стати дай обліг,
Побиті спростувати крила
І рідний цілувать поріг...

Була це молитва до Тієї самої Богоматері, що її замаяна статуя стояла на коридорі гімназії у Львові ,що їй приносили учениці свої турботи, не раз по-дитинному дрібні, не раз по-дорослому, понад їх молодий вік і сили — поважні.

За чиєюсь щасливою думкою роздано всім учасницям З'їзду на пам'ятку передрук вірша Ліни Костенко про індіянську співачку Уму Сумак, що в її небуденному голосі звучить плем'я Інків, знищене наїзниками, „те плем'я, що його нема".

Вірш на З'їзд, де зібралося так багато достойних матерів та бабусь, що зуміли виховати свої дальші покоління в ідеях і на засадах своєї „альма-матер" — в любові до Бога й Батьківщини. І рідісним контрастом звучала думка, що це зійшлося саме „те плем'я, що воно є" і що йому таки нема переводу.

А в тих думках мерехтіли щире золото й срібло...

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

„Запорожець" і „Вечорниці" в Рочестері

Стоїмо на початку театрально-музичного сезону.

Українці Рочестеру й околиць мають нагоду бути в театрі. Клівлендський Хор ім. Т. Шевченка, завоювавши минулої осени Філядельфію й місто Ню Йорк, вибирається тепер на підбій стейту Ню Йорку. Заходами цього хору з суботу, 3-го жовтня, у просторій авдиторії гайскулу Бенджемина Френкліна, на розі вулиць Нортон і Гадсон, в Рочестері, Н. Й., у співпраці з професійною оркестрою міста Рочестер будуть поставлені комічна опера на 3 дії С. Артемовського „Запорожець за Дунаєм" і П. Ніщинського „Вечорниці". Початок: год. 7:30 вечером.

В „Запорожці" виступлять: Ія Мацюк, Шикаґо („Одарка"), Яків Сідельник, Клівленд („Карась"), Соня Климець-Сахно, Торонто („Оксана"), Василь Мельничин, Кентоки, („Андрій"), та клівлендці д-р В. Боднар („Султан"), П. Зелений („Імам") і М. Задойний („Селіґ Аґа").

При фортеп'яні — І. Заячківська - Гаврилюк, балетмайстер — В. Богуславський, декоратор — Т. Білинський. Режисер: Слава Барнич, музичний керівник і диригент: Ярослав Барнич.

Треба сподіватися, що велика заля (2,700 місць) буде замала для спраглих рідного мистецтва українців Рочестеру й цілого ,горішнього кінця," стейту Н. Йорк. „Любов к'о отчизні де героїть, там... жодна віддаль не устоїть":

Торонто, Боффало, Сиракюзи, Ютика — кому з них далеко до Рочестеру?...

В закінчення — два дарунки хору Т. Шевченка для власного Клівленду. В неділю, 29 листопада в авдиторії Парми Сініор Гайскул, при співдії професійної оркестри, буде поставлена оперета М. Лисенка „Чорноморці".

А 14 березня 1965 р., порядком щорічного вшановування свого патрона хор при співпраці Парма Філармонік оркестри, у цій же залі поставить оперу М. Аркаса, за поемою Т. Шевченка, п. н. „Катерина".

О. Гайський

Українська хроніка

● Товариство українських студентів католиків „Обнова" постало у м. Перт в Австралії, з ініціятиви о. І. Шевцева, який став його духовним опікуном. Головою нового товариства обрали студента хемії Р. Мандачевського. На основуючих зборах до т-ва записалось 18 українських студентів.

● У Польщі, крім шкіл з польською викладовою мовою, українські діти мали розпочати з 1-го вересня ц.р. навчання у 3-х початкових і 2-ох середніх школах з українською мовою навчання та в 140 пунктах-шкілках вивчення української мови, поруч із польською. Кадри українських учителів, — як повідомило „Наше Слово" з 18 серпня, — поповнились цього року випускниками Курсів української мови в Лігниці та Вартошицького педагогічного ліцею.

● У Вінніпеґу, в Канаді, розпочала працю Школа Дяків для українських католицьких церков. Керує нею о. Петро Романишин. Цього року при Школі відкрилась окрема кляса церковного співу та диригентури.

● Союз Українок Америки влаштовує в п'ятницю 25 вересня на Світовій Виставці у Ню Йорку, в елегантному „Вимел гаспіталіти лаунж" у „Пентгавзі" прийняття для видатних представниць Жіночої Ради ЗДА і Загальної Федерації Жіночих Клюбів. Прийняття буде урізноріднене мистецькою програмою, з участю бандуриста Романа Левицького й сопраністки Христі Карпевич. Відбудеться також показ українського народного мистецтва, а наші пані інформуватимуть запрошених американок про Україну. Пані, які бажали б взяти участь у тому прийнятті, повинні поінформуватись телефонічно у п-ні Наталії Чапленко, MI 7-7921, — або в п-ні Дорети Галан, УЕ 2-8324.

● Продукція сиґар в липні ц.р. становила 680.500,000, а в перших сімох місяцях ц.р. — 5,036,000,000. В 1963 році в липні випродуковано тільки 454,-400,000 сиґар, а в 7-ох місяцях минулого року на 35 відсотків менше, як в 1964 році.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, пощо у вівторок, 22-го вересня 1964 року в шпиталі, упокоївся в Бозі, по довгій недузі наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, ТАТО і ДІДУНЬО

бл. п. ВАСИЛЬ ДОРОШЕНКО

народжений в квітні 1890 року в с. Руда, пов. Рогатин, Україна, довголітній член 219-го Відділу УНСоюзу ім. М. Грушевського в Нюарку, Н. Дж.
До ЗДА прибув 1910 року.

ПАРАСТАС відправиться в п'ятницю, 25-го вересня 1964 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 801 Springfield Ave., Newark, N. J.

ПОХОРОН в суботу, 26-го вересня ц. р. з того ж похоронного заведення до української Православної церкви св. Вознесення при 675 19 вул., Нюарк, Н. Дж., де о год. 10-ій буде відправлена Заупокійна Служба Божа, а опісля на цвинтар Hollywood Memorial Park, Union, N.J.

В глибокому смутку:
жінка — АНАСТАСІЯ ДОРОШЕНКО з дому ВЕРБЯНА
доньки — МАРІЯ БАРАН, ОЛЬГА КУРОПАТНИК
зяті — АНДРІЙ БАРАН, ЛЕВ КУРОПАТНИК
внуки — СОНЯ БАРАН і ВАСИЛЬ КУРОПАТНИК
брати — ГРИНЬКО ДОРОШЕНКО в Нюарку
ІВАН ДОРОШЕНКО в Краю

ПОДЯКА

В середу 26-го серпня 1964 року в м. Форт Вейн, Індіяна з Волі Всевишнього, після тяжкої шлункової хвороби і операції, відійшов у Вічність сопутник мого страдницького 46-річного подружнього життя — мій Найдорожчий МУЖ —

Митр. Прот. о. Александер Явтушенко

Похорони відбулися в суботу, 29-го серпня ц. р. на Православному Болгаро-Македонському цвинтарі в м. Форт Вейн. Похоронні обряди переводили: Преосвященний Єпископ УАПЦ 1921 р. в Америці о. Василь Савина з Алентави, Пенсильвенія, Всечесний о. Олексій Лімонченко, що є приналежним до УАПЦ — 1921 р. з Лос Анджелос, Каліфорнія, та Всечесний о. Георгій Недельков священик місцевої Болгаро-Македонської Православної Церкви.

В п'ятницю, 28-го серпня пополудні була відслужена Заупокійна Літія, а в суботу ранком 29-го серпня після короткої Літії, тіло спочилого о. Александра було перевезено до місцевої Української Православної Церкви Св. Вознесіння. По дорозі до Церкви похоронна процесія, в складі до двох десятків автомашин, зупинялася біля будинку-мешкання Покійного, де Духівництвом було прочитано 2 Св. Євангелії.

У безмежному горі і душевних скорботах, які принесла мені втрата мужа, чимало Собратів, Друзів, Приятелів та Знайомих не тільки з Америки, а із різних країн світу, висловили мені своє співчуття. А тому почуваюся до обов'язку цією дорогою прилюдно висловити мою сердечну подяку. — особливо:

Преосвященному Єпископу о. Василю Савині, Всечеснішому о. Олексію Лімонченко та Всечесному о. Георгію Недолькові, за похоронні відправи: Літії, Заупокійні Св. Літургії та похоронів, як також і за прощальне слово виголошене Єп. о. В. Савиною, що достойно оцінив заслуги, як о. Александра так і його рідного брата бл. п. Мит. Прот. о. Симона, які віддали своє життя для Церкви і України. Відмітивши заслуги і ввесь пройдений тернистий шлях життя Покійного о. Александра, миропомазав його та поблагословив у далеку дорогу рідною землею з далекої України, яку так безмежно любив Покійний ніколи не втрачаючи надії на повернення в Рідний Край. Окрему подяку мою висловлюю Всечесному о. Георгію Недолькові, що як дійсний Пастир має невдавану любов, в дійсно справжню любов до ближнього, не жалів свого здоров'я і часу, а о 12 г. ночі на виклик поспішив до лікарні, щоб уділити своєму собратові по Вірі о. Александрові таїнства: Маслособорування, Сповіди та Св. Причастя, чим показав на ділі і любов свою до Українського Народу.

Сердечно дякую Митр. Прот. о. Костю Данілевському за надіслане письмове надгробне слово та лист співчуття. Сердечно дякую о. Петру Маєвському за Панахиду, що була відправлена ним в Церкві Св. Володимира, Лос Анжелос, Каліфорнія, та за матеріяльну допомогу для мене, яка буде включена на замовлення надгробної плити. Сердечно дякую Всечесному о. Антону Щербаку з Німеччини, за відправлення Панахиди за Спокій Душі Покійного. Сердечно дякую Міст. Судді Крістоффу за вироблення мені Духовного Заповіту (безкоштовно) та учасникам складання його і перекладачам на англійську мову пп. Е. О. Бондаренко та М. В. Дзюбі. Сердечно дякую п. Ніні Бондаренко, яка мені допомагала своєю автомашиною до лікарні чи з лікарні, не рахуючись з тим, чи то була потреба вдень, чи вночі, залишаючи свою маленьку донечку. Вона може бути прикладом Християнської любови для інших.

Виношу сердечну подяку особливо Секретарю Братства ім. Митр. В. Липківського п. Олександрі Степанівній Бондаренко, яка як сестра виявляла мені любов своєю присутністю у щоденних відвідинах Покійного в лікарні, за похоронні поради й прийняття Духовенства у своєму домі, за квіти, які від родини зложила на домовину Покійного, та у звеличуванні похорону і спровадженню Покійного до місця Спочинку. Сердечно дякую п. Василю Марковичу Шевченко та його дружині Марії Олексійовній за їх щире Християнське ставлення до мене, за відвідини в лікарні Покійного, за квіти та піклування мною в моєму тяжкому горі та турботах. Сердечно дякую п. Настоящим за відвідування Покійного в лікарні, за квіти. Сердечно дякую п. п. Калініченкам за відвідини Покійного в лікарні та за квіти. Сердечно дякую п. Андрію Задересві з родиною, п. Василеві Задересві з родиною та п. Ользі Задерей за квіти.

Сердечно дякую о. Ковтунові, п. Гнатенкові, п. Прокудіну за часті відвідини Покійного в лікарні. Сердечно дякую п. О. Тихій, та її внукові, що прибували з Шикаґо, за вислови співчуття та теплі слова розради в моєму горі та зложення матеріяльної допомоги на Службу Божу разом з панею прізвище якої мені невідоме. Щиросердечно дякую Церковно-Парафіяльній Раді Парафії Св. Вознесіння за їх прихильне ставлення, за зложення квітів та за звеличення похорону чисельною присутністю своїх парафіян. Також сердечно дякую хористам, співакам Святовознесенської Парафії, Церкви Св. Софії з Шикаґо, а також і іншим присутнім співакам, що своїми співами звеличали похоронні відправи. Щиросердечну подяку складаю всьому сестрицтву Святовознесінської Парафії за приготування поминального обіду, за їх жертвенність і неоцінимий труд. Складаю сердечну подяку і всім тим, що зложили устні та письмові співчуття, та тим, що були учасниками у спровадженні Покійного о. Александра, на руках несли домовину до місця Вічного Спочинку.

Нехай Всевишній обдарує Вас всіх ласкою своєю.

Паніматка ЄЛИСАВЕТА ЯВТУШЕНКО
15 вересня 1964 року Божого, м. Форт Вейн, Інд. ЗДА

Увага! ВИПРОДАЖ РІЗНИХ КНИЖОК ПО ЗНИЖЕНИХ ЦІНАХ! У кйоску в Домі Відділів Українського Народного Союзу в Шикаго, під ч. 843 Вестерн евню відбуватиметься щонеділі у місяці жовтні ц. р. великий випродаж різних книжок по дуже знижених цінах. Кожен, хто лише зайде туди й подивиться на кількість та різноманітність книжок, буде вдоволений, бо кожен знайде, щось для себе.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Невіджалуваної
ДРУЖИНИ, МАТЕРІ і БАБУНІ

Мелянії зі Стельмахових ВИТВИЦЬКОЇ

буде відправлена
в дні 28-го вересня 1964 року
о год. 7:30 ранку
в українській католицькій церкві
СВ. ЮРІЯ в НЮ ЙОРКУ
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
про що сповіщають всіх Рідних і Знайомих
ЧОЛОВІК, ДІТИ і ВНУКИ

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
Найдорожчої
ДРУЖИНИ, ДОНІ, МАМИ і СЕСТРИ

Софії з Сушкових ГРИНЕВИЧ

відправиться
в неділю, дня 27-го вересня ц. р.
о год. 6:35 вранці
в церкві СВ. ЮРІЯ в НЮ ЙОРКУ
7-ма вулиця
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
Про що повідомляє і на яку запрошує
Приятелів і Знайомих
ЯРОСЛАВ ГРИНЕВИЧ — муж
з Ріднею

Замість квітів на свіжу могилу
Незабутньої Дорогої Братови
бл. п. СТАНИСЛАВИ БЕРЕСТЯНСЬКОЇ
складають 100 долярів на НТШ в Сарселі, Франція
Д-р Юлія і Д-р Павло СИДОР з дітьми
Ірина і Микола РАКУШ

Замість квітів на могилу
сл. п. СТЕПАНА ОЛЕКСЮКА
з Філядельфії
зложив на Науковий Фонд ім. Шевченка при НТШ в ЗДА
10 долярів
Проф. Д-р Матвій СТАХІВ

Замість квітів на могилу
сл. п. СТЕПАНА ОЛЕКСЮКА
з Філядельфії
складає на Науковий Фонд ім. Шевченка при НТШ в ЗДА
20 долярів
Василь ВЕРГАН, Скрентон, Па.

Замість квітів на могилу
бл. п. ВІКТОРА ЮРЧЕНКО
складаю 10 дол. на Фонд „Мати і Дитина".
●
Дорогій Родині висловлюю щиро-сердечне співчуття.
Наталія ГАЛУШКА, Lakewood, N. J.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшла від нас у Вічність дня 13-го серпня 1964 року наша Найдорожча МАМА і БАБУНЯ

св. п. Марія з Нульчицьких Сушко

вдова по Веч. о. Василеві Сушко.

Щиро дякуємо Всеч. Отцям П. Мельничукові, Вас. Соловієві і Д. Весоловському за відправлення Заупокійної Служби Божої, Панахид і похоронів, а пп. Сенюті, Бойкові, Захаркові і Ганкевичеві за звеличання співами тих сумних відправ; усім Знайомим і Незнайомим Приятелям за численну участь у тих відправах і за вислови співчуття в нашому горю.

Сердечно дякуємо усім за так численні пожертвовані Святі Служби Божі, як і за квіти; зокрема дякуємо паням Ласійчук, Стельмах, Сенюк і Саламаха за пожертви на Фонд „Мати і Дитина".

Просимо Милосердного Господа, щоби благословив Вас усіх Своїми Ласками.

ДІТИ і ВНУКИ

ПОДЯКА

Ось цим складаю мою щиру подяку
Панові Докторові ДМИТРОВІ ПАВЛИШИНОВІ
в Клівленді
за надзвичайно совісну лікарську опіку, за влучну діяґнозу та за цілковите вилікування мене з затяжної недуги.
Вдячна —
АННА ХРОНОВЯТ-МІСЯЦЬ в Пітсбурґу

В ЛЬОКАЛІ 103 КРАВЦІВ

ЗБОРИ ЧЛЕНІВ 103 ЛЬОК. А. К. В. А. відбудуться — в п'ятницю, 25-го вересня ц. р. о год. 8-ій веч. в приміщенні 481 Іст 6-та вул. в Ню Йорку.
На порядку дня дуже важні справи Секр. Гр. СЕМЕНЮК

Увага! РОЧЕСТЕР! Увага!

В неділю, 27-го вересня 1964 року
— святкуватиме —
Т-во ім. Т. Шевченка — 289 Відд. УНС
свій
40-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ
Панахидою за всіх померших Членів Т-ва
яка буде відправлена
в українській католицькій церкві св. ЙОСАФАТА
о год. 4:00 по полудні.
БЕНКЕТОМ
який відбудеться о год. 5-ій по полудні
в залі Українсько-Американського Клюбу, 292 Гадсон Евню
В ПРОГРАМІ БЕНКЕТУ:
СВЯТОЧНЕ ВРУЧЕННЯ заслуженим союзовцям Рочестеру МЕДАЛЬ о. Г. ГРУШКИ, за організаторську працю в 1963 році, який був ювілейним роком 70-ліття „Свободи".
Промова головного касира УНСоюзу Романа СЛОБОДЯНА
Виступи оркестри акордеонів, яка здобула перше місце на конкурсі Світової Виставки.
Товстмайстром бенкету буде головний радний УНСоюзу і секретар 289 Відділу Василь ГУСАР, а предсідником бенкету Іван МИЩУК.

ТРИЗУБ — ІНТЕР

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ НЮ ЙОРК

Реванжові змагання за мистецтво Східньої Конференції
— відбудуться —
27-го вересня 1964 року о годині 2:30 по полудні
на СПОРТОВІЙ ПЛОЩІ при вул. 29-ій та Кембрія
в Філядельфії, Па.

ДОРОГІ СИМПАТИКИ ТА ПРИХИЛЬНИКИ „ТРИЗУБА"! В ВАШИХ РУКАХ ЛЕЖАТЬ КЛЮЧІ ЙОГО УСПІХІВ ТА ЛАВРОВИХ ВІНКІВ. ПІДТВЕРДІТЬ СВОЮ ПРИХИЛЬНІСТЬ ТА ВІРУ В ЦЮ КОМАНДУ СВОЄЮ МАСОВОЮ УЧАСТЮ В ЇЇ ЗМАГАННЯХ.

ЗІ СПОРТУ

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

Футбольні змагання „Великої Дванадцятки Східньої Конференції":

УСК Ню Йорк — Н. П. Гота, в неділю, 27-го вересня, о год. 4 по полудні, на грищі Українського Спортового Майдану при 124-ій вулиці і 31-ій евеню у Коледж Пойнті, Н. Й.

„Тризуб", Філядельфія — Н. П. Інтер, в неділю, 27-го вересня, о год. 2.30 по полудні, на грищі при 29-ій і Камбрія вулицях у Філядельфії.

„Чорноморська Січ", Нюарк — „Дойчунгари", Ню Йорк, в неділю, 27-го вересня, о год. 2.30 по полудні, на грищі Айронбавнд Філд при Вілсон евню в Нюарку.

Інші зустрічі „Великої Дванадцятки" (господарі на перших місцях): „Джуліяна" — „Метрос", Бостон; „Гунгарія" — БВ „Готче"; „Мінерва ПФ." — Н. Й. Амерікенс.

СТАН ПОКАЗНИКА „Великої Дванадцятки"

Північна дивізія

	Точки	Ворота
Джуліяна	3:1	4:1
БВ Готче	3:1	3:1
Дойчунгари	2:2	6:5
Гунгарія	2:2	4:5
Метрос	2:2	4:6
Ч. Січ	0:4	2:5

Південна дивізія

	Точки	Ворота
Н. Й. Інтер	3:1	3:1
Н. Й. Гота	3:1	2:1
Н. Й. Амерікенс	2:2	3:3
Тризуб	2:2	2:2
УСК Ню Йорк	1:3	2:4
Мінерва ПФ.	1:3	1:2

„ТРИЗУБ" — Н. Й. АМЕРІКЕНС 2:2

Філядельфія, 13 вересня. — Через трудноці з винаймом грища — ці змагання відбулися тим разом на площі „Лайтгавзу". „Тризуб" виступив без сімох кращих минулорічних змагунів у зовсім новому складі: Варварюк, Джуліо, Муніс, Кунга, Луна, Ллай, Яковина, Віоля, Мендонка, Ферейра, Вентланд. Все таки, здавалось би, незіграна дружина „Тризуба" заблисла вже в перших хвилинах пробоєвим стилем гри нападу. Лише стрілецький пех чільника нападу і щастя воротаря гостей, були причиною, що вислід першої півгри був тільки 1:0 (ворота здобув Мендонка чудовою головкою). Послаблення боєвого духа і брак кондиції „тризубівців" привели до чим раз частіших рейдів противників під ворота „Тризуба". Не зважаючи на те „Тризуб" здобув другі ворота з підворітного замішання, але суддя Ді Сальваторе не признав їх на велике здивування всіх. Чверть години пізніше Вентланд таки стріляв другі, вже признані, ворота і ведення „Тризуба" 2:0. Після них щастя зовсім покинуло „Тризуб". Офензивний помічник Джуліо двічі дозволив противникові втекти до воріт „Тризуба" і двоє воріт зліквідували дорібок нашої дружини. Другі ворота впали не без вини Варварюка, який вибігав за далеко з воріт.

ляч

„ТРИЗУБ" — Н. Й. Інтер 0:1

Ню Йорк, 20 вересня. — „Тризуб" грав у такому ж складі, як попередньої неділі, за виїмком воротаря. Однак Свич, який не мав багато праці на воротах, виглядав дуже непевним. Оборонні лінії ставили гідний опір сильному нападові Інтер клюбу, натомість напад був ще далекий до вправних акцій, бо його змагуни і їхні подачі шукали себе. Тому, хоч і мав „Тризуб" добру середню трійку нападу, бракувало йому рішучих плянових дій і стрілів, які вирішують змагання. Ллай і Луна були філярами дефензиви, а новий змагун Джуліо впродовж змагань видимо зживався зі своєю позицією і співзмагунами.

Перша півгра було рівнорядною. В ній можна б лише відмітувати змарноване карне за руку оборонця Інтер клюбу, що його стріляв дуже слабо Ферейра, та знову ж того самого змагуна стріл вільного з 30 м, який блискавкою летів до воріт і відбився від поперечки. В другій половині „Тризуб" мав не лише перевагу, але значно більше стрілових нагод. Вентланд не використав одержаного м'яча сам - на - сам з воротарем у 76-ій хвилині, а на 85-ій хв. знов суддя Гольдштайн непорозважно (якщо не зі злим наміром) здержав свистком випад Мендонка, який мимо фавлю на ньому минув оборонця і прямував до воріт противника. Хоч кінцевий нерішений вислід не був віддзеркаленням гри, то все ж таки симпатики „Тризуба" вертались домів із переконанням, що їх дружина в новому складі має всі вигляди скоро поправити своє положення в показнику „Великої Дванадцятки". Вже навіть наступні змагання, відплатні з Н. Й. Інтер у Філядельфії, можуть бути цим переломовим моментом.

в. с.

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — „Б. В. ГОТЧЕ" 0:2 (0:1)

Маспет, Л. Ай., 20 вересня. — Чергового неуспіху зазнала Ч. Січ в лігових змаганнях на виїзді з німецьким клюбом „Б. В. Готче". Були це завзяті змагання, в яких січовики мали більше з гри, тримали ініціятиву, але несподівано для більшости глядачів — програли 2:4. — Головною причиною цього неуспіху, була анемічна і хаотична гра нападу, змагуни якого не використали численних нагод здобути ворота. Вже в 2-ій хвилині скора акція нападу на ворота німців могла була закінчитися здобуттом воріт, але анемічний Гомез стрілив з одинметрової віддалі в руки воротареві. В 9-ій хв. цей же змагун перестрілив з чергової акції свого нападу, знову з віддалі кількох метрів. В 17-ій хв., німці вміло використали помилки дефензиви „Ч. Січі", а головно лівого оборонця та здобули ведення 1:0. Друга півгра пройшла під знаком переваги „Чорн. Січі"; Січовики майже цілий час перебували під воротами „Готче", одначе стріляти ворота не було кому. Другі і останні ворота гри здобули господарі з гарної акції в 89-ій хв. змагань. Склад „Ч. Січі": Голуб, Саварин - Черемха, Снилик - МкЛоскі - Каздоба, Сантіні-Дутра - Санчез - Гомез - Понось, Савицький, Вільчак.

Короткі вістки УСТ „Чорноморська Січ".

Згідно з отриманими інформаціями з Проводу футбольної ланки, цього тижня очікують приїзду 4-ох нових футболістів, для яких підшукується праця і мешкання. Існує можливість, що вже в чергових лігових змаганнях з „Дойч - Унгарн", „Ч. Січ" виступить в підсиленому складі.

Ширші сходини — членів, прихильників і симпатиків УСТ „Ч. Січ", відбудуться в суботу, 26-го вересня у великій залі дому „Чорноморської Січі" в Нюарку. Початок о год. 7.30 вечором. На порядку дня, звіти Управи з дотеперішньої діяльности, важливі інформації, дискусії.

О. Твардовський

„ЛЕВИ" ПОЧАЛИ УСПІШНО ОСІННІЙ СЕЗОН

Дорісг: „Леви" — Литовці 2:0
Юнаки: „Леви" — Литовці 0:0
Резерва: „Леви" — Норвежці 8:2
Перша: „Леви" — Норвежці 3:0

Шикаго, 13-го вересня. — „Левенята" виграли свої сьомі з черги мистецькі змагання і мають в показнику 14:0 точок і 42:4 воріт. Юнаки „Левів" грали треті мистецькі змагання сезону. В двох перших здобули вони перемоги. Підсумки юнаків цілого сезону: 6 виграних, три нерішені і три програні, які дають 15:9 точок і 32:12 воріт. Резерва „Левів" мала на складі п'ятьох ветеранів, Ю. Кохаюка, Р. Андрушка, В. Зарицького, М. Дахнівського і Р. Маркевича, які в останній перемозі показали молодшим змагунам, як треба грати футбол.

Перші змагання осіннього сезону „Леви" грали з чотирьома імпортованими змагунами з Арґентини. Ними є: О. Бульба, І. Батиста, Е. Рій і Ф. Діяз. Разом з ними грав М. Нога, який є тренером „Левів", як теж І. Полюхович, бразилієць, який після однорічної бувальщини вернувся знов до „Левів". Всі вони дали справжній концерт футбольного мистецтва та безупинно атакували норвезькі ворота, яких дуже добре боронив українець Ігор Кутинський. Вислід міг бути вдвоє вищий, якби не знаменита гра Кутинського, та брак щастя у стрілах, які потрапляли в стовпи. Ворота для „Левів" здобули: Діяз, Нога з карного і З. Форович. Склад „Левів": О. Банах, А. Еліяшевський, Л. Скороход; І. Полюхович, М. Крат, З. Форович, О. Бульба; С. Дижурко, Е. Рій, М. Нога, Ф. Діяз і І. Батиста.

Дружина СУМА „Крила" почала сезон нещасливо, потерпівши високу поразку 0:6 зі „Швабен", аматорськими чемпіонами ЗДА. Цим німці відплатилися „Крилам" за прогру у весняному сезоні 1:4. Після цієї гри „Крила" опинилися на шостому місці „Вищої Дивізії" з точками 7:9 і воротами 8:19. Резерва „Крил" програла 0:19 з резервою „Швабен". Честь сумівців врятували їхні юнаки, розгромивши юнаків Ріл Ф. К. 8:0.

П. Головатий

ДРУГА НЕДІЛЯ УСПІХІВ „ЛЕВІВ"

Дорісг: „Леви" — „Ютс" 5:2
Юнаки: „Леви" — „Іґелс" 1:1
Резерва: „Леви" — „Адрія" 1:0
Перша: „Леви" — Словаки 3:1

Шикаго, 20-го вересня. — „Левенята" ведуть у Південній Дивізії Доросту. У їхній восьмій перемозі здобули ворота: Ю. Зарицький 2, Б. Шлапак, М. Шлапак і С. Мінтянський по одних. Юнаки „Левів" відібрали польським „Іґелс", чемпіонам стейту, одну точку. Стрільцем воріт був Ю. Міщенко. В показнику Південної Дивізії Юнаків „Леви" стоять на четвертому місці, після „Вісли", „Іґелс" і сумівських „Крил", які мають тепер 20:6 точок і 37:8 воріт. Резерва „Левів" одержала дві точки вовковером від резерви хорватів „Адрія".

Перша дружина „Левів" здобула лише троє воріт, мимо гнітучої переваги над словаками та цілого ряду добрих стрілових нагод. Автором воріт був Ф. Діяз на 31-ій, 66-ій і 71-ій хвилинах гри. Словаки здобули ворота в 47-ій хвилині з карного. Суддя Дінгіш не грішив об'єктивністю, що теж мало вплив на вислід зустрічі. Після цих змагань „Леви" займають перше місце Першої Дивізії Північ разом з німецькою дружиною „Ґрін Вайт", маючи однакове з ними число 16 здобутих точок.

Сумівські „Крила" програли свої чергові мистецькі змагання Вищої Дивізії з італійською одинадцяткою „Маренс" 0:3. Перед „Крилами" важливі змагання, які рішатимуть про їх дальший побут у Вищій Дивізії. „Крила" займають шосте місце з точками 7:11 і відношенням воріт 8:22.

Петро Головатий

ФУТБОЛЬНІ ВИСЛІДИ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ СТЕЙТУ КОННЕКТИКАТ

УСК Бріджпорт програв мистецькі змагання А кляси з італійським клюбом „Гарібальді" з Міделтави вислідом 0:1.

УСК Гартфорд програв вовковером 0:1 мистецькі змагання Б кляси з одинадцяткою Торрінгтону.

УСТ довбуш не мав визначених змагань на минулу неділю 20 вересня. М. Я.

ПАМ'ЯТНИК ОЛЕКСАНДРОВІ ДОВЖЕНКОВІ

З нагоди 70-річчя народження українського кінорежисера і письменника Олександра Довженка, на Київській кіностудії його імені відслонено пам'ятник: на високій гранітній вузькій колоні — скульптурне погруддя О. Довженка; в одному з павільйонів Студії відкрито Меморіяльний музей ім. О. Довженка.

АНТІН КОВАЛИСКО
(Посмертна згадка)

2-го червня українська громада в Понта Гроссі, Бразилія, відпровадила на вічний спочинок Антона Ковалиска, колишнього директора української торговельної гімназії „Рідної Школи" у Львові інспектора українського фахового шкільництва в Галичині, в 70-ому році його трудолюбивого життя.

Невмолима смерть забрала з цього світа бл. п. Антона Ковалиска, що осиротив дружину Ольгу з дому Гоцька, доньку Орисю, вдову по бл. п. інж. Борковському, внуків Аретку й Ігора, своїх колишніх учнів торговельної гімназії і торговельних курсів абітурієнтів у Львові, своїх співпрацівників, друзів і багатьох знайомих.

Антін Ковалиско народився 3 травня 1894. р. в Болестрашичах коло Перемишля в Західній Україні. Був відзначуючим учнем української гімназії в Перемишлі, яку закінчив 1914. р. В 1915 році був старшиною перемиського 10 полку піхоти австрійської армії, воював на фронтах під час першої всесвітньої війни, дістався до неволі а, по пізнім повороті, закінчив Високу Школу для Світової Торгівлі у Відні.

В 1926. р., по повороті до Львова, став професором науки про торгівлю і торговельну ґеографію в українській торговельній школі і на курсах абітурієнтів у Львові, під диригентством знаменитого педагога і незабутнього громадського працівника Дениса Коренця.

В 1935. р., з причини шикан польської поліції і закидів польської шкільної влади, мовляв учні української торговельної школи беруть активну участь у протипольських демонстраціях, тощо, Денис Коренець добровільно уступив із посту директора, і цей тяжкий обов'язок перебрав на себе його довголітній заступник Антін Ковалиско.

Як директор торговельної школи, що тоді переорганізувалася на торговельну гімназію, Антін Ковалиско показав себе гідним наступником Дениса Коренця. З кожним роком торговельна гімназія та курси абітурієнтів розвивалися. Вони дістали свої взірцеві робітні, кабінети, бібліотеку, тощо. В останньому шкільному році перед другою світовою війною торговельна гімназія мала 285 учнів і учениць, з чого майже половина дітей із сіл. На курсі абітурієнтів, в тому часі, було 125 слухачів (чок) — 90 студентів і 35 студенток.

В 1939. р. большевики зліквідували торговельну гімназію і курси абітурієнтів. Щоб затримати наших дітей під своєю опікою, вдалося Антонові Ковалискові перемінити торговельну гімназію на 10-річку, якої був директором.

З приходом німців і окупацією Західньої України Антін Ковалиско став крайовим інспектором українського фахового шкільництва. На тім пості розгорнув якнайбільше енергії і свого фахового знання. За його інструкціями постала у Львові чотирилітня, фахова, торговельна школа як теж подібні фахові школи по всіх більших містах Західньої України, що тоді німці називали дистриктом „Галичина". Зокрема інспектор Антін Ковалиско зорганізував у Львові, на взір високої торговельної школи в Німеччині, Державну Вищу Торговельну Фахову Школу з українською мовою навчання, з двома відділами: загально торговельним і педагогічним. Директором цієї школи, що, в першій мірі, випускала учителів потрібних для середніх торговельних шкіл, став інж. Любомир Савойка, а професорами були: Северин Левицький — німецька мова, д-р Іван Кухта — педагогіка і педагогічна психологія, Лев Шанковський — методика комерційних дисциплін і купецькі рахунки, Гриць Микитей — шкільне законодавство, інж. Петро Ган — наука про торгівлю, мгр. Богдан Галайчук — торговельна реклама, мгр. Микола Бараболяк — торговельне право, д-р Ілля Витанович — політична економія, інж. Алексій Гаєвський — приватна економія, інж. Любомир Савойка — товарознавство, Володимир Тимцюрак — бюровість і кореспонденція, Михайло Іваниченко — книговедення, Тиміш Білостоцький — стенографія і машинописання, Дмитро Соловей — кооперація, Михайло Придун — практичні вправи в навчанню.

Хоч в часі війни були трудноції з приміщенням школи, то завдяки старанням і безнастанним інтервенціям інспектора Ковалиска в німецьких властях, школа провадила викади і практичні вправи безперервно. В 1944. р. покінчило педагогічний відділ Державної Вищої Торговельної Фахової Школи у Львові, зложило іспити перед спеціяльною комісією і дістало учительські дипломи 27 осіб, в тім 19 абсольвентів і 8 абсольвенток.

Восени 1944. р., з причини другої навали большевицької орди і евакуації Львова, переїхав інспектор Антін Ковалиско з родиною до міста Віллях в Австрії, а звідси в 1947. р. Бразилії, де в Монте Алегре був книговодом в підприємстві Клябіна. В 1961. р. замешкав в Понта Гросса, як емеритований урядник, і там 2-го червня 1964. р. замкнув свої очі навіки.

На одним із Шевченківських концертів в Перемишлі, ще перед першою війною, наш учнівський хор співав вірш Шевченка: „Понад полем іде..." а Ти, Дорогий Друже Антошку, ще кілька днів по концерті, все дальше виспівував собі кінець вірша: „І мене не мине — На чужині зотне..."

Ой, так то Ти, ще малим хлопцем, виспівав собі свою долю.

Вічна Тобі пам'ять!

Інж. Любомир Савойка

Майно кандидата на віце-президента сенатора Гомфрі становить $171,396

Вашингтон. — Рахун кова фірма Бейлі - Смарт із Міннеаполісу опублікувала дані про маєтковий стан сенатора Гюберта Г. Гомфрі, ствердивши, що все майно демократичного кандидата на віце - президента і його дружини виносить $171,396. Сам сенатор Гомфрі сказав у телевізійному інтерв'ю, що на основі цього ствердження він не надається до списка мільйонерів ані не має права на допомогу з фондів, призначених для вбогих. Але все ж таки „вистачає на те, щоб заопікуватися матір'ю". Вже давніше опубліковано, що президент Джансон із дружиною має майна вартости $3,484,098, що майно оцінювали приватно, що майно родини Джансонів сягає від дев'ятьох до 14-ох мільйонів. Республіканський кандидат на президента має майна на $1,700,000, а республіканський кандидат на віце - президента конгресмен Вілліям Е Міллер є власником майна, що його оцінено на $260,730.-57.

ТАРЗАН, ч. 5315. Справа кобальту...

— Адам і я колись разом працювали, — виясмив Том Расн, — для катанґської копальняної компанії...

— Копальняної компанії? — запитував Вотерс. — Що це все має значити?

— Ми знайшли дорогоцінні запаси кобальту на ваших теренах — продовжував Том. — Я маю повновласть запропонувати вам важливу пропозицію.